СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 261. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 9-го листопаду 1938. No. 261. Jersey City, N. J., Wednesday, November 9, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВЕЛИЧАВЕ ЛИСТОПАДОВЕ ВІЧЕ З ШІКАҐУ

ШІКАҐО. — Листопадове свято, влаштоване тут у великій авдиторії Шопена при вул. Райс минулої неділі, випало знаменито. Понад тисячу людей зійшлося на свято, на котрому промовляв ред. Володимир Душник. Свято через аклямацію приняло предложені бесідником резолюції за самовизначення України, котрі вислано до урядів Німеччини, Італії, Англії й Польщі. Вислано теж привітну телеграму о. Волошинові, президентові Карпатської України. Зібрано понад тисячу долярів на поміч Карпатській Україні.

ВЕЛИКИЙ УСПІХ ЛИСТОПАДОВОГО СВЯТА В НЮАРКУ.

НЮАРК (Ню Джерзі). — Листоподавий концерт, улаштований за почином Української Центральної Ради міста Нюарку, випав знаменито. Концерт відбувся в Українській Салі при вул. Бікон та стягнув понад пів тисячі людей.

Співали хори української православної й української пресбітеріянської церкви. Промовляли: о. Володимир Клодницький та проп. А. Куман. Виступали діти Рідної Школи під проводом В. Букати. На зазив о. Клодницького, котрий говорив про положення Закарпаття, приявні на святі люди зложили крім вступної оплати ще 350 долярів як добровільну жертву на допомогу Карпатській Україні. Всі приявні були захоплені боротьбою Закарпаття.

ВІВТІРКОВІ ВИБОРИ ОБІЙМАЮТЬ 47 СТЕЙТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Лиш один стейт, Мейн, не мав виборів у вівторок. У виборах, що відбувалися в 47 стейтах, вирішено вибір 32 губернаторів, 35 сенаторів конґресу та 432 конґресменів, а крім цього велике число місцевих і повітових урядників.

У баґатьох виборчих кампаніях спірною точкою стала політика Рузвелта, так званий „новий розділ" („Ню діл"). У 5 стейтах виборці вирішили питання пенсії на старі роки.

ПРИХИЛЬНИЙ ВІДГУК ДО ПОЛІТИКИ РУЗВЕЛТА.

БОҐОТА (Кольомбія). — Місцеві газети відносяться з похвалою до антидиктаторського становища президента Рузвелта і його високих урядовців.

Газети пишуть, що тоталітарні держави збільшили продукцію країв, але зробили це великим коштом свободи людини.

ЗРІСТ ІМІҐРАЦІЇ ДО КАНАДИ.

ОТАВА (Канада). — Іміґрація до Канади зросла в першому півроці 1938 року на 15.4%.

Найбільше іміґрантів дали Канаді Злучені Держави, за ними Англія й Ірляндія, далі північно-европейські держави.

МЕКСИКОВІ НЕ СТАЄ ЗБІЖЖЯ.

МЕКСИКО. — Урядовий комітет для реґуляції запасів поживи заповів закупно більшої скількости збіжжя від Злучених Держав і Арґентини. Мексико заплатить нафтою.

НАЙГОРЯЧІШИЙ ДЕНЬ 7 ЛИСТОПАДУ.

НЮ ЙОРК. — Температура в цій околиці досягнула в понеділок висоти 75 ступнів Фаренгайта, найвищої точки в історії цієї околиці від часу, як уряд переховує реєстри теплоти.

ПОВНЕ ЗАТЬМІННЯ МІСЯЦЯ.

НЮ ЙОРК. — У східній частині Північної Америки мало бути видне повне у понеділок у год. 4:43 зполудня повне затьміння місяця. На жаль, осінна юга закрила затьміння так, що навіть учені, котрі вилетіли на літаках на висоту 15,000 стіп понад поверхню землі, не могли бачити добре разом сонця й затьмленого місяця.

ВИСТАВОВА ПЛОЩА МІСЦЕМ ПАРАД.

НЮ ЙОРК. — Свято замирення, що його святкується в память 11. листопаду 1918 року, буде офіціяльно відсвятковане тут на площі нюйорської Світової Вистави 1939 року. Підчас паради виставлять найбільший у світі прапор, що має 230 стіп ширини й 90 стіп довжини.

ВБИЛА СВОЮ МАТІР.

НЮ ЙОРК. — Ева Копильчак, 17-літня дівчина, добивалася до публичного шпиталю як божевільна. Серед допитів шпитальної прислуги вона призналася, що вбила свою матір, Христину Пятак, вистрілом з обрізу. Поліція знайшла трупа жінки й віддала дівчину під догляд лікарів. Її батько, Филимон Пятак, лежить у шпиталі хорий на запалення леґенів.

Дівчина була у вищій школі одною з найкращих школярок. Вона належала до так званих дівчурів, що люблять бавитися з хлопцями й одягатися на хлопчий лад.

КОНҐРЕСМЕН ДАЄС

голова конґресового комітету для розсліду так званих неамериканських акцій. За своє ведення розсліду він стрінувся з гострою критикою багатьох громадянських діячів, між іншими президента Рузвелта.

БРАЗИЛІЯ НЕ ХОЧЕ ТОВАРОВОГО ОБМІНУ.

Урядове бюро управи й торговлі кавою в Ріо де Жанейро виступає рішучо проти проєкту завести безпосередній товарообмін між Злученими Державами й Бразилією. На основі цього проєкту Америка малаб давати Бразилії збіжжя, а діставалаб каву, і притому не вживаноб грошей. Бразилія заявляється за вживання грошей.

ВИБОРЧІ ЗАВОРУШЕННЯ НА ФИЛИПИНАХ.

З огляду на те, що в кількох провінціях вибухли на тлі виборів до филипинського парляменту кріваві заворушення, президент Кесон зарядив винятковий стан у 6 провінціях.

КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІДНИК АТАКУЄ НАЦІСТІВ.

На бенкеті католицько-епископального комітету для допомоги втікачам з Німеччини в Ню Йорку Румель, архиепископ Ню Орлієнсу, предсідник комітету, критикував уряд Німеччини за переслідування католиків за їх віру.

ПОГОРІВ ВІЙСЬКОВИЙ ОСАДНИК.

У Слободарці, пов. Луцьк, згоріли всі господарські забудування військового кольоніста К. Палухи. Краківський „ІКЦ" подає цю вістку під заголовком „Знуф саботажисці пальон мене польске".

ПРИГОТУВАННЯ ДО СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

Ріжні релігійні орґанізації зацікавилися живо пляном виставової корпорації в Ню Йорку виставити на площі „міжцерковну святиню релігії". Католики, протестанти й жиди вже почали кампанії за збірку відповідних фондів на репрезентацію своєї віри на виставі.

Американська фльота визначила 4 міліони долярів на покриття коштів, звязаних зо Світовою Виставою в Ню Йорку. На відкриття вистави мають приїхати до Ню Йорку 150 американських воєнних кораблів.

ПАЧКАРІ З ВАЛІЗАМИ З ПОДВІЙНИМИ ДНАМИ.

У Львові на двірці по приїзді поїзду з Кракова функціонарі кордонної сторожі придержали пять осіб, які мали при собі валізи з подвійними днами, а в них скриті пачковані з Німеччини товари (сахарину, ножики й запальнички). З огляду на слідство подробоці справи держать у тайні.

ЧЕХИ ЗВЕРТАЮТЬ ОРДЕРИ ФРАНЦІЇ.

У Празі була недавно демонстрація 21,000 леґіоністів-чехів під французьким консулятом. Демонструючі звернули воєнні ордери, щоб запротестувати проти зради Франції. Ґенерал Модек відіслав ордери англійському королеві Юрієві VI. й президентові Франції, Альбертові Лебренові.

КРАЄВА ПРЕСА ПРО АРТИСТА М. ГОЛИНСЬКОГО.

Львівське „Діло" пише: Як довідуємося, нашого знаменитого співака Михайла Голинського запросили до Америки на низку оперових і концертових виступів. М. Голинського запрошує до Америки Дмитро Чутро, директор опери Українського Театру, яка належить до орґанізації Municipal Opera Association (віцепрез. George Melville Vignetti). Покищо можемо подати ось-які міста, в котрих виступить Голинський: Ню Йорк, Філядельфія, Пітсбурґ, Клівленд, Дітройт, Рочестер, Бостон, і також у Канаді: Торонто, Вінніпеґ та ін. Виступи нашого співака устійнені покищо менш-більш у такій черзі: 26. листопаду ц. р. перший концерт у Ню Йорку в Тавнгол, 8. січня 1939 р. виступить Голинський як соліст в авторському концерті українського композитора Павла Печеніги-Углицького в салі Карнеґі Гол. З черги виступить Голинський у Лисенковій опері „Тарас Бульба" під дирекцією дириґента Ґріґайтіса з Філядельфії. До Філядельфії запросив нашого співака на 4 оперові виступи в тамошній опері менаджер Пельожі. Вкінці виступить Голинський ще в новій опері згаданого композитора Углицького „Козаки". — Михайло Голинський виїжджає до Америки 26. жовтня ц. р. кораблем „Квін Мейрі". Можемо додати, що в дорозі до Нового Світу супровожають нашого співака найщиріші побажання українського громадянства старого краю.

ЯК ПРИЙМАЮТЬ УКРАЇНЦІВ ДО ЛЬВІВСЬКИХ ВИСОКИХ ШКІЛ.

Із зголошених 80 українців на медичний виділ приняли 6, у цьому 3 студентки і 3 студентів. На ветеренарію зголосилося коло 60 українців, приняли всього 7. На механічний виділ політехніки зголосилося коло 30, не приняли ні одного, не вважаючи на те, що всі українці склали приписаний іспит.

Цікаве, що свого роду перепусткою в політехніку було, коли греко-католик подав польську національність. При цьогорічних приняттях були такі випадки на деяких виділах.

ЩО ЗРОБИЛИ ПОЛЯКИ ПЕРШОЇ ХВИЛИНИ НА ЗАНЯТИХ ПРОСТОРАХ ЗА ОЛЬЗОЮ.

ПАТ повідомляє, що до ользанського Тешина прибув самохід „Руху", який привіз кількадесять тисяч примірників польських часописів. Їх роздали безплатно тамошнім полякам. ПАТ повідомляє також: Ґрупи населення Тешина проходять вулицями міста й виривають стовпи з чеськими написами та зривають шильди з чехословацькими написами.

З ПОЛЬСЬКИХ ЗВІРСТВ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

Зганяють селян на майдан і тяжко побивають.

ЛЬВІВ. — Один із чолових українських провідників у Львові подав таку новинку: „Вістки про події підчас маневрів коло Зборова вже мабуть дійшли і за океан. Отже найбільші звірства ділялись в селі Карабівці. Там приказав майор станиславівського полку піхоти обступити військом майдан, а до середини спроваджувати виловлених доривочно українських селян. Питав кожного, як зветься, хто він і з чого жиє. Коли хтось сказав, що він „русин", то діставав зараз 25 буків; а коли хто сказав, що „українець", діставав 50 буків. Таких тяжко побитих було кількадесять. Крім того тяжко побито урядовця районової молочарні, зломано йому руку, а також забрано йому поверх 300 злотих готівкою. Замітне те, що нібй як причину до цих звірств подано офіційно те, що хтось перервав телефонічний польовий дріт, який армія повела по землі в часі маневрів. Та згодом виявилося, що дріт пірвав кінь, що пасся в рові. Та проте ще не врятувало наших людей від жорстоких побоїв.

Напад на бурсу.

У Львові також відбувалися ріжні напади з боку польського вуличного шумовиння і з боку польської влади. Демонстрація „польської молоді" перейшла вулицями Львова й удалася до бурси Рідної Школи при вул. Хшановскої. Там демонстранти почали обкидати бурсу камінням і вибивати шиби. Вони вибили шиби в бурсі і помешканні дир. Зубрицького. Бурсаки приготовились на це і приготовили в своїх кімнатах цеґли. Коли поляки почали кидати каміння на них, вони почали відповідати цеґлами з середини. Внаслідок того кількох поляків поранено. Польська демонстрація розбіглась, а бурсаки пішли спати в надії, що все проминуло. Та за хвилю наїхала автами польська поліція і, висадивши двері в бурсі, вдерлася до середини. Там приказала хлопцям у нічнім біллі зібратись і уставитися в ряди, та почала ревізію. В часі ревізії вона порола подушки, порізала сінники і поперевертала все догори корінем. Не знайшовши нічого, вона арештувала директора і кількох бурсаків. По двох днях арешту їх випущено. Подібні випадки діються далі, і то не лиш у Львові, але й по всіх інших українських містах і селах.

ЖИД ПОСТРІЛИВ УРЯДОВЦЯ НІМЕЦЬКОЇ АМБАСАДИ.

ПАРИЖ. — До німецької амбасади в Парижі зголосився 17-літній жид Гершель Ґріншпан, польський громадянин, і домагався, щоб його допустити до амбасадора, якому він нібито хотів передати важний лист. Коли його допустили до секретаря амбасади, він вистрілив до нього пять разів і тяжко його ранив. Опісля сказав, що він хотів у той спосіб пімстити ті кривди, які завдає німецький уряд жидам.

АНҐЛІЯ РОЗБУДОВУЄ СВОЮ ЛЕТУНСЬКУ ФЛЬОТУ.

ЛОНДОН. — Анґлійський уряд заявив, що він розпочав енерґійні заходи в цілі розбудови своєї бойової летунської фльоти, а також протилетунських гармат. На ту ціль призначено пять біліонів долярів. Уряд сподівається, що до року Анґлія подвоїть свої літаки першої бойової лінії і збільшить їх до числа пять тисяч. У тому відношенні Анґлія надіється помочи й кооперації від Америки та Канади.

ЯПОНІЯ ЗАПОВІДАЄ ВІДБУДОВУ КИТАЮ.

ТОКІЙО. — Японський уряд заповів економічну відбудову Китаю. В тій цілі уряд створив компанію, яка на початку має сто міліонів ен капіталу. Заразом представник уряду заявив, що Японія не думає виключати чужих капіталів від реконструкції Китаю, і всі ті чужинецькі компанії, які існували передтим, будуть далі існувати, наскільки захочуть. Всетаки японський уряд підкреслив, що головну ролю у відбудові Китаю гратиме японський капітал.

МОСКВА ПОГРОЖУЄ ВСЕСВІТНЬОЮ РЕВОЛЮЦІЄЮ.

МОСКВА. — З нагоди 21-літньої річниці захоплення влади большевиками совєтські комісарі виголошували промови, в яких підкреслювали потребу викликання всесвітньої революції. Вони отверто заявили, що по мінхенському договорі, в якому відтручено Совєти від участи в европейській політиці, большевики знов зачнуть підсичувати в европейських краях революційні настрої.

ГОВОРИТЬ В ІМЕНІ АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ.

МОСКВА. — Совєтські ґазети опублікували телєграму, вислану секретарем американської комуністичної партії, Ірльом Бравдером, де той в „імені американського народу" шле привіт „соціялістичній батьківщині", яка під „славним керуванням" Сталіна робить такі поступи вперед. Бравдер називає Совєти „забороном справедливости".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОСЯГНІМ 33,000 ЧЛЕНІВ У СОЮЗІ

Останнє перечислення членів У. Н. Союзу виказує, що з кінцем жовтня цього року У. Н. Союз досягнув 32,210 осіб.

Є це поважне число й у порівнянні з попередніми місяцями гарний приріст, який свідчить про життєвість нашої орґанізації.

Та не повинен він дозволити нам заложити тепер руки й сидіти собі спокійно, в переконанні, що справа піде далі сама найкраще вперед.

Передовсім цей приріст, який має У. Н. Союз, не прийшов самий. Кожний новий член у списку орґанізації це вислід праці головних урядників, або місцевих урядників, або членів, або кількох чинників укупі. Кожний новий член, приєднаний для Союзу, це труд і праця щирих прихильників Союзу, котрі знають, що добро всіх членів У. Н. Союзу вимагає вічного поновлення членства, невпинного прибутку нової крови.

Лише в такий спосіб можна придбати до У. Н. Союзу дальших нових членів. Кожного з них у будучності треба приєднувати так, як приєднувалося кожного члена у минувшині.

Досягнувши гарного числа 32,210 членів, ми самозрозуміло не можемо тут задержатись, але мусимо йти далі й далі. Коли ми здобули до кінця жовтня таке число, то нема найменшої причини, чому ще до кінця цього року ми не малиб досягнути рівня 33,000 членів для нашої дорогої орґанізації.

З досвіду попередніх років показується, що в останніх місяцях року все орґанізується найбільше людей для нашої орґанізації. Так було минулого року, так було року передминулого і так було просто кожного звичайного року в історії У. Н. Союзу. У цих останніх місяцях люди, випочавши по літній спеці, бралися з новим запалом до орґанізування нових членів. Серед народу запановував новий рух, наставало оживлення народнього життя, серед котрого оживала й праця коло орґанізування нових членів до запомогової орґанізації. Наставали потім пости, коли не можна відбувати балів, і це теж часто пособляло орґанізуванню нових членів.

Коли так було всіх просто попередніх років, то мусить так бути й цього року. І як ми всі візьмемося до орґанізування нових членів із запалом, на який справа заслуґує, то скінчимо 1938 рік в Українськім Народнім Союзі не лише 33 тисячами, але ще й це число значно переважено.

Отже до праці, члени У. Н. Союзу! Покажім, що не згинув старий Союзовий запал, що ще живе в нас стара охота до праці, що ще не загинула здібність єднати нову кров для нашої великої й багатої української орґанізації на чужині. Памятаймо: На 1. січня 1939 року в У. Н. Союзі мусить бути найменше 33 тисячі членів.

З ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

(1)

Так 8. XI. 1918 р. відбулося тут перше велике віче українських народніх мас, які рішили відірватись від Мадярщини і злучитися з Україною. Оте то віче вибрало „Руську Народню Раду", яка призначила своїм осідком Пряшів, і зараже викликала велике заінтересування в усім краю і тішилася відразу симпатіями всього населення тому, що послідовно зазначувала свою самостійницьки становище, тоді, коли напр. „Н. Рада" в Ужгороді була відразу за злуку з Мадярщиною. І надармо намагались тоді словаки прилабузнюватись до Пряшівської Ради, взиваючи українців милими словами до злуки з Чехословаччиною.

„Браття русини! — кажеться між іншим у відозві словацької Ради до українців з 30. XI. 1938. — Повні великої любови до Вас, ми взиваємо Вас, щоб Ви, як вільний нарід прилучилися до нас! Так, кохані русини, Ви ще не сказали Вашого рішального слова, а тут ми готові не лиш приобіцяти Вам автономію, але і признати її Вам таки зараз, як у всіх церковних і шкільних, так і в усіх внутрішніх справах Вашої нації..." А при кінці тут кажеться врочисто: „Те, що ми тут прирікаємо, те ми хочемо безумовно додержати!"

Отже слова, з яких нам сьогодні хочеться таксамо злобно посміятися, як і з історичних слів та запевнень пана Масарика в Філядельфії, та з запевнень пана Бенеша відносно побажань д-ра Жатковича.

І тут з признанням мусимо підкреслити те, що та наша пряшівська Рада не далася заманити солодким словам словаків, яких правдиве обличчя розслонилося щойно в захопленій тоді ними Пряшівщині, як інформує нас про це напр. стаття А. Сивоуса п. з. „Словакізація Пряшівщини", поміщена недавно в парижськім „Українськім Слові" (в ч. 275, з 2. Х. ц. р.). Затеж наша Рада у Пряшеві влаштувала загальну анкету по селах і громадах, домагаючись відповіді між іншим на такі питання: 1. Чи хотять Ваші селяни, щоб ми були у злуці з мадярами? 2. Чи хотять Ваші люди прилучитися до нашої Руської України, і 3. Чи дошкулюють Вам дуже словацькі агенти?

На цю анкету наспіли відповіді, з яких збереглося 55, а між цими маємо 51 голосів проти мадярів, два за мадярів, а одна картка порожня. Щож до того, як дані люди уявляли собі майбутнє Закарпатської України, то 25 голосів є за злуку з Україною, 20 за повну самостійність, а тільки 5 голосів було за те, щоб наше Задарпаття злучилося з Чехословаччиною, і то тільки на випадок, колиб злука з Україною не була можлива. Крім того приходили масово листи від селян з проханням, щоб пряшівська Рада заступала на мировій конференції думку про злуку з Великою Україною.

Отже й тут, у Пряшеві, воля народу була рішучо і проти мадярів і проти чехів, а орієнтувались виключно на власну батьківщину. Але, на жаль, — як це вже скрізь і завжди в нас, так і в цім випадку знайшлися люди таки у проводі Ради, які агентам Масарика і Бенеша пішли вповні на руку. Були це ось люди з кліки пізнішого губернатора краю, Бескіда, самі москвофіли, які саме під проводом Бескіда змайстрували як на те відповідний протокол, відписаний „Карпато-російською Народньою Радою", на якого основі Бескід і галицькі москвофіли проголосили 7. І. 1919 р. злуку з Чехословаччиною, чим і покористувалася зараз чеська делеґація на мировій конференції в Парижі.

Отой то поступок москвофілів викликав у краю страшенне обурення. З усіх усюдів посипались протести проти такого фальшування волі народу, і отим то пряшівська Рада скликала на 31. І. 1919 р. велике віче до Пряшева, де о. Невицький заявив, що закарпатські українці декляруваль ися виразно проти мадярів і Чехословаччини, а за Україну, і що згаданий Бескід був висланий до Парижу навмисно чеським урядом. Причим о. Невицький закінчив свою промову такими словами:

„Наша Народня Рада, а з нею і вся Закарпатська Україна від Дунайця по Тису, а з нею і країна лемків заявляють оцим урочисто, що вони злучуються з Україною. Хай живе наш нарід! Хай живе Україна!" А притім головний референт прочитав проклямацію, в якій читаємо між іншим: „Руська Народня Рада, що зібралася сьогодні у Пряшеві, провіривши волю і побажання всього українського народу, заявляє оцим урочисто перед усім світом, що руський нарід по цей і по той бік Карпат, від Дунайця і Попраду аж до Тиси, прилучується до київської української держави. Закарпатська Україна подає нині руку братам з Галичини й Буковини, щоб злучитися з матірю українських городів, з повним слави Києвом! Велика українська батьківщина мусить стати від нині батьківщиною і нам, а наші гори Карпати будуть нам спільною твердинею нашої великої, спільної держави".

Але щож? Кліка Бескіда і його москвофільського штабу була настільки сильна, що не допустила тоді ні до дискусії, ні до нарад, ні до якихось постанов, а до Вилсона вона писала таке:

„Сепаратизм українських політиків це, на нашу думку, переходова, протисловянська й антисоціяльна поява, витворена австрійсько-мадярським імперіялізмом... Затеж ми заявляємо всьому світові, що з нинішнім днем уважаємось автономною російською частиною чехословацької републики".

А слідом за тою заявою Бескіда і бескідівців пішли гоніння і переслідування о. Невицького і його прихильників чеською поліцією, жандармерією і військом, так, що ті ідейні люди мусіли, на жаль, покищо відступити з поля бою, а бескідівці досягнули того, що західню частину Закарпатської України аж по ріку Уж мирова конференція в Парижі приділила під впливом неправдивих свідоцтв зо сторони Масарика, Бенеша і Крамаржа до Словаччини, і без ніякої застороги!

І таксамо дорогою брехні, фальшу і насильства вдалося чесько - москвофільським махерам розвинути їх діяльність та пропаґанду і на східнім відтинку нашого краю на Закарпаттю, наперекір тому, що і тут справжня воля народу була за злуку з Великою Україною.

Миж знаємо ось, що саме у східній стороні Закарпатської України почалася з розвалом австрійсько - мадярської монархії збройна боротьба населення проти мадярів. Отак при кінці 1918 р. і з початком 1919 р. намагались наші збройні відділи обсадити ввесь край, спершись власне на східній частині як на основній базі своєї акції, і як відомо, були вже здобули Мармароський Сиґіт. На жаль, у тяжких боях з румунами й мадярами наші відділи мусіли відступити, хоч осередок повстання, Ясіння, тримався по геройськи майже цілих пять місяців. Але мадярам не вдалось таки нічого вдіяти в тій частині краю, ні при допомозі заснованої в Будапешті „Рутенської Ради", ні заснованої в Ужгороді „Ради Угорсько-руського Народу", бо на влаштованих мадярами зборах в Будапешті 10. XII. 1918 р., а в Сиготі 18. XII. т. р. українські маси не допустили до ніякого рішення в користь мадярів.

Затеж пропамятного дня 21. І. 1919 р. відбулося в Густі „Загальне віче всіх, у Мадярщині живучих українців", у якому взяли участь 420 делеґатів, що мали заступати 420-000 українців (на 1,000 виборців один делеґат), і як головну постанову вирішено було таке:

„Загальні збори угорських русинів-українців 21. І. 1919 р. в Густі проголошують обєднання всіх русинів - українців у комітатах Мараморош, Угоча, Берег, Унґ, Земплін, Шариш, Спиж і Абауйторн, а з цим і злуку всіх, русинами-українцями заселених земель, з Великою Україною".

—o—

Отак і ясно, що коли би про питання злуки з Чехословаччиною була рішала виключно воля народу, і коли би політичні чинники в Парижі були її гідно респектували, то Закарпатська Україна вже безпосередньо після світової війни булаб вийшла переможницею в боротьбі за право свого самовизначення. Але, як я це вже зазначив кілька разів, оту волю нашого населення параліжували водно заходи хижих чужинецьких наїзників та займанців, які до своїх ганебних цілей послугувались, на жаль, частиною наших безідейних і безхарактерних інтелігентів, так часто і так дуже готових помагати ворогові класти ярмо неволі на шию народу. Отак в Ужгороді мадярські аґітатори вміли перетягнути на свою сторону частину духовенства, що під проводом священика Симона Сабова утворило „Раду угорсько-руського народу", яка стояла властиво під протекторатом мадярського єпископа Поппа, і яка 9. XI. 1918 ухвалила таку постанову:

„Угорсько-руський нарід лишається і надалі частиною Мадярщини як батьківщини своїх прадідів, заявляється за неподільність її території і проти всяких спроб відірвати угорсько - руський нарід від Мадярщини, або на неї як на державу наступати".

Така була формальна постанова, але що? Мадярські прилизні, а з ними й мадяри самі таки перечислилися. Бо швидко після того, як Мадярщина з огляду на большевицький режим опинилася в тяжкому положенні, її дотеперішні адгеренти, шукаючи нової наживи, перекинулись на сторону чехів, а згодом і румунів, і швидко оба ці займанці захопили зо зброєю в руках наших землю: румуни східню, а чехи західню частину Закарпатської України.

І отак як своєрідний останній акт тієї нашої боротьби за самовизначення Закарпатської України маємо пропамятні збори в Ужгороді 8. V. 1919 р. Збори, яких вирішення чехи привикли вважати оконечним ствердженням нашої волі злучитися з Чехословаччиною, хоч, щоправда, з української сторони були тут здебільша тільки такі „представники", як люди з ужгородської „Ради угросько-руського народу" та супостати з „Карпатсько-російської народньої Ради". Затеж уповноправнених делеґатів нашої „Ради" в Густі, що як одна-одинока мала право аступати і захищувати інтереси східньої частини краю, на зборах, на жаль, не було, натомісць було тут багацько чехів, словаків та ґалицьких москвофілів. Та проте збори заявили всетаки, що вони заступають усі три „Ради" — отже і густинську! — і проклямували злуку з Чехословаччиною, але ось під якою умовою:

„Чехословаччина і Карпатська Україна творять відтепер одну державу з громадянським правом, державу, що у справах закордонної політики, фінансів та війни має спільне правління, але в усіх інших справах буде кермована самостійно своїми законодатними властями; мова у війську, рекрутованім у Закарпатській Україні, має бути українська, а й офіцири тут мають бути українці".

Стільки цей останній брехливий документ! Так, наскільки з історії змагань Закарпаття в роках 1918 і 1919 бачимо, то воно не думало ніколи про якусь злуку з Чехословаччиною. „А протокол з 8. V. 1919 р.—як каже один дослідник — це ніякий вияв усіх трьох Рад Закарпатської України, а один з тих фальшованих і брехливих документів, яких багато в архівах того часу, коли то славетна антанта прислонювала свої властиві цілі маскою демократії і справедливости, а в дійсності враз зо своїми васалями намагалася видвигати ті нікчемні насильні зліпки „держав", що тепер з таким ганебним гуркотом валяться в грузи".

І добре, що валяться!

—o—

Ось вам, шановні слухачі, цілість того короткого огляду визвольних змагань нашого народу на Закарпатті, що його я вибрав темою мойого реферату для вас нині. Але хоч і який він короткий, то він нас своїми фактами вчить усетаки дуже багато. Учить нас, іще раз і дуже наглядно, як то наші найкращі змагання розбиваються і нівечаться все наново і в найважніших історичних хвилинах, через те, що ми, шановні слухачі, мов наперекір усім поукам історії і наперекір найтяжчим досвідам, усе необєднані, розсварені і розінтриґовані. Отак, як тут: Жаткович — своє, нарід — своє, а панове Бескіди ще інакше; і Густ і Пряшів одно, а Ужгород друге! І що опісля виходить з того? Ну, цілком проста річ: панове Масарики, Бенеші і Крамаржі будують собі з наших земель прекрасні держави, а ми чухаємо лоби та нишком співаємо: „Ой доле сумная, чом ти не такая, як доля чужая?"

І ми не камянуємо наших Бескідів — ні! Ми вважаємо їх нашим необхідним лихом. І якщо вони вилізуть зо своїх нор і починають свою кириню знову, то ми їх по сотний раз будемо слухати, і будемо йти за ними. І що вже такий пан набреше, то ми всьому дамо віру, не зважаючи на те, що ті наші коварники, інтриганти та політичні бизнесмени видають нас усе наново на поталу нашим найлютішим ворогам. А вороги нас бють, де тільки можуть; вони видвигають для нас кріваві Голгофти! Але це здебільша Голгофти нашої національної безумности і нашої нікчемности.

Тому радіймо, що одна така, нами самими запровинена Голгофта, ота на Закарпатті, вже завалилась. І дивімся, щоб ніякий ворог не зміг її нам видвигнути знову! Бо досить нам уже тих Голгофт, досить нам тієї наболілої поезії мучеництва і терпіння, яких хрест ми несемо віками, тоді, як інші народи будують собі здебільша нашим коштом держави „від моря до моря", і великі імперії, а ми, все тільки парії, феллахи і гельоти, а в найкращім разі — національні меншини!

Доволі нам уже ганьби тих Голгофт і сорому тої неволі! Будьмо не героями муки, а героями бою, героями чину. Героями державнотворчого розуму і змагання. **А Голгофти будуймо нашим ворогам!**

Вміймо розуміти історичні хвилини і їх накази. І вміймо наші сміливі замисли переводити в чин, бо тільки чин спасе нас.

Та степенуймо нашу активність у стократь, і жиймо життям безнастанної активности.

Во благо України й Української Нації!
Хай живе боротьба!
Слава Героям!
Слава Духові вожда Евгена!
Слава Україні!

Д-р Остап Грицай.

Іван Сук.

КОРОЛЬ ЛІР

(3)

— Знаменито, пане капітане! Причалимо там! — викликнув молодий син власника якихсь плянтацій. — Маємо вже досить вашої цікавої плавби.

— Це виключене, пане, бо то булоб поза програмою і подорож зупинилась би.

— Добре, я заплачу за надпрограмовість пятьсот долярів. Добре?

— А чи не будуть інші нічого мати проти того?

Подорожні згодилися і корабель змінив напрямок.

— Хто знає, чи нема там якого розбитка? — сказала струнка анґлійка, а моряк усміхнувся.

— Пустий острів, чи то не знаменито?—приголублювалася до свого чоловіка молода жінка.

— Дуже гарне. А який вступ платиться на той безлюдний острів? — спитав якийсь студент.

Корабель наближався до берега.

— А не говорила я, що там є розбиток? Гляньте, як розпучливо махає! — пищала анґлійка й подавала свому сусідові льорнету.

Корабель зупинився далеко від берега.

— Мерщій спустіть човни! Хто знає, чи за ним не гонять людоїди! Ось вам, пане моряк, десять долярів! Спішіться!

До першого човна всів син плянтатора й анґлійка. Бензиновий мотор затарахкотів. Мчався до берега.

Та нараз анґлійка заслонила собі очі хусткою.

— Завертайте, завертайте! Таж він нагий!

Одначе ніхто не зважав на її розпучливі крики та стидливість. Льорнети звернулися на скелю, де стояв той чоловік і розпучливо махав якоюсь ганчіркою.

— Ніколи в світі, він не є голий! — озвався плянтаторів син. — Та що це, ради Бога, за одяг на ньому?

Човен продирався поміж скелі. Розбиток пропав на хвилинку з очей залоги човна. Тим більше злякалися, як його знову побачили.

Мілиною гнався до них Пієро, босий і обшарпаний, зарослий. Одним скоком знайшовся на човні.

— Відпливайте, поки не буде запізно!

Та ще мало того. Не отямилися ще з першого переляку, як побачили чорну Есмеральду. Припала до човна з криком, аж жах збирав. Старий стерник, який був довгі літа жонатий, рушив кермою і човен описав на воді гарну криву лінію.

— Я називаюся Гаймен — сказав Пієро — і походжу з Лондону. Я був тут королем людоїдів, тому, що мене взяли за короля Ліра.

Анґлійка гляділа на нього трохи недовірливо, трохи співчуваючи, а трохи симпатизуючи.

— Виясню вам усе аж на чердаку! — сказав містер Гаймен і трохи зачервонівся.

* * *

Хоч так і сталося, то кінець-кінців є рівноцінне, чи оженився містер Гаймен із тією анґлійкою, яка йому врятувала життя. Та вас буде цікавити, чи він вернувся ще коли до свого царства.

Не зробив того, а видно мав до того дуже важні причини. Та треба зрадити, що нині він дуже вдоволений громадянин, якого ви навіть не моглиб собі уявити як Пієрота на надморській скелі. Він також дуже багатий, бо має велике підприємство, яке дуже добре розвивається.

Містер Гаймен купує від театрів старі, непотрібні костюми та відставляє їх на екзотичні острови. Ви скажете може, що там не мають грошей, щоб міг на цьому заробляти. У цьому є торговельний змисл містера Гаймена. Він не потребує грошей. Вдоволяється кавчуком, слоновою кістю й іншими такими предметами, які в Лондоні продає за добрі гроші.

Побачилиб ви його з товстелезним циґаром в устах, як диктує тайпрайтерці:

„Не маєте торговельного змислу. Колиб Ви і дальше посилали такі незначні замовлення, я мусів би відібрати від Вас заступництво. Посилаю даром для реклями один костюм кльовна. Подаруйте його ватажкові. Буде в ньому напевно проводити раді старших. Рівночасно залучаю мало знищений костюм прімабалерини та комбінацію. Це для ватажкової жінки. Ви в останнім листі замовили костюми з Ібзенівських пес. Я не полагоджую того замовлення, бо воно безосновне. Це продається в Лондоні й на те не треба муринів. Замісць того посилаю тузин балетних косюмів із ґардероби. Не забудьте, що до Вас причалить мій корабель 4. грудня та що ждатиме на транспорт кавчуку! Остаюся з поважанням..."

(З чеського переклав М. Н.)

Комплімент.

— Пані, ви як сонце.
— Чи така гаряча?
— Ні, тільки я не можу на вас дивитися.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Перші наради представників українських товариств для влаштування могутнього протестаційного походу проти Польщі.

З ініціятиви Комітету Українських Організацій міста Ню Йорку й Окружної Управи ОДВУ в Ню Йорку скликано представників українських національних товариств, організацій і парохій Ню Йорку, Ню Джерзі й Конетікот на спільні наради в пятницю, 4-го листопаду, ввечір, до салі Української Фільмової Студії, щоб заняти гідне становище супроти теперішніх подій на рідних землях.

На заклик прибуло біля 70 делегатів ріжних організацій, що разом репрезентували 38 товариств.

До перепровадження зборів вибрано м-ра В. Душника головою та пп. В. Іваника й Б. Бучака секретарями. Вол. Душник виясняє, чому ми тут зійшлися, переповідає коротко теперішнє положення українського народу на рідних землях і заявляє, що саме в цю пору завданням еміграції є помогти скріпити й закріпити український уряд у Карпатській Україні, поперти домагання наших братів на Західних Землях на самовизначення та запротестувати проти нової жорстокої польської пацифікації. Далі голова покликує п. Дмитра Галичина, який заявляє, що ми вже нераз влаштовували маніфестації й протестаційні походи, але ще ніколи українська еміграція не мала такої важної причини до організованого могутнього виступу, як тепер. Провадиться широка дискусія, в якій забирають голос численні делегати й по довшім і основнім передискутуванні всі одноголосно переголосували, що в теперішнім часі українська еміграція Ню Йорку, Ню Джерзі й Конетікот повинна влаштувати **могутній протестаційний протипольський похід.** Також одноголосно рішено, що похід має закінчитися в салі Менгетен Сентер на 34-тій вулиці близько 8-мої Евені. Ухвалено також, що цей похід має відбутися в суботу, 19-го листопаду 1938 р.

Приступлено до вибору Протестаційного Комітету. До того комітету вибрані: Дмитро Галичин, голова; панна Оля Задорецька, Володимир Череватюк і Михайло Пізнак, заст. голови; Володимир Різник і Володимир Душник, секретарі; Евген Ляхович і Володимир Буката, референти пропаганди; Яків Гутак, касієр; Юліян Павчак, фінансовий секретар; Іван Клок, Степан Ковальчук і Петро Дубовецький, контролери.

Тому, що комітет для започаткування праці потребує грошей, то представники ухвалили, що кожне товариство має зложити більший грошевий даток на тих нарадах, або на наступних, 9-го листопаду, в середу. Деякі представники зложили вже датки чи то від себе чи від своїх товариств і зібрано $35.50. Всі інші представники обіцяли принести датки на наступні збори.

Дальше ведено наради над тим, як саме повести пропаганду, й усі представники припоручили вужчому комітетові, щоб він ужив усіх засобів пропаганди, навіть колиб прийшлося платити за неї в американській пресі. Ухвалено звернутися до українських банд у Рочестері і Вунсакеті, щоб запросити їх до Ню Йорку. Щоби похід міг виглядати гідно, то будуть несені відповідні плякати з написами та підготовляться живі образи на вантажних автах. Всі організації мають іти в поході за своїми прапорами. Всі жінки й діти по можності мають бути в українських національних строях. Щоб належно познайомити чужинців з нашими домаганнями, мається видати малу книжку з мапами й відповідними пропагандними статтями. Також комітет звернеться до всіх священників, щоб вони йшли на чолі своїх парохій у поході.

Через пізну пору перервано збори. Наступні наради відбудуться в середу, 9-го листопаду, в салі Української Фільмової Студії, 747 Бродвей, близько 8-мої вулиці, в годині 7:30 ввечір.

Вол. Різник, Вол. Душник,
секретарі.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

ЗАХОДОМ ВСІХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ З КЛІВЛЕНД, АКРОН, ЙОНГСТАВН, ЛОРЕЙН, ЛЕЙКВУД, КЕМПБЕЛ, ДЖИРАРД, НАЙЛС, СТРАДЕРС, ОГАЙО

:—::— відбудуться :—::—:

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

У ТАКИХ ДНЯХ:

КЛІВЛЕНД, 11-го листопаду 1938 р., це є в пятницю, в год. 7-мій ввечір, в У. Н. Домі, 2253 В. 14. вул., для відділів: 15, 50, 102, 108, 112, 233, 251, 260, 291, 334, 336, 358 і 364.

ЙОНГСТАВН, у суботу, 12-го листопаду, в год. 6-тій вечір, в У. Н. Домі, 525 В. Райен Евеню, для відділів 119, 140, 218, 230, 274 і 348.

АКРОН, у понеділок, 14-го листопаду, в год. 6-тій ввечір, в українській церковній галі на Вашингтон ул., для відділів: 180, 295 і для відділу 115 з Кентон.

Просимо всіх членів згаданих відділів і місцевостей прийти конечно на ці збори. Зокрема просимо цим разом родичів та Союзовців ветеранів і всіх відділових урядників постаратись і допильнувати, щоб на ці збори прийшло якнайбільше нашої молоді. На всіх зборах промовлятиме в справах організації гол. рек. секретар **Д. Галичин.** Будуть також інші бесідники.

При тій нагоді подаємо також до відома, що гол. рек. секретар **Д. Галичин** матиме реферат про У. Н. Союз на ювилейному святі від. 336, яке відбудеться у неділю, 13-го листопаду.

247,55,61

О. Е. Малицький, гол. контрольор У. Н. Союзу
Стефанія Палівода, головна радна У. Н. Союзу
Василь Загаєвич, організатор

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

—o—

AN APPEAL TO OUR YOUTH

Western Ukraine is again caught in the fury of another wild pacification waged by the Polish government on the Ukrainian population of Eastern Galicia. Once again Ukrainian towns and villages are being devastated, Ukrainian peasants beaten and persecuted.

Telegrams and cables received from abroad indicate that this pacification exceeds all former ones in stark brutality and barbarism.

In answer to appeals from abroad, Ukrainians in New York City and vicinity have made hurried preparations to stage one of the largest protest parades and mass meetings ever held in the City of New York, Saturday afternoon, November 19. The beautiful Manhattan Center (the former Manhattan Opera House) has already been engaged for the occassion.

It now becomes the unconditional duty of every Ukrainian man and woman, boy and girl to take active participation in this project.

The first meeting in reference to this protest parade and mass meeting was called for Friday, November 4. The delegation that evening was very large and representative. Over firty delegates of various Ukrainian organizations were present. However the absence of delegates from Ukrainian-American youth organizations was very pronounced.

Incredible yet true! Ukrainian-American youth which clamors so of its accomplishments, of its high aims and purposes in respect to the Ukrainian cause has so unanimously failed to fullfil duty in this hour of need.

The opportunity has not yet gone for the youth to prove itself equal to its elders in recognizing and fulfilling its duties toward the Ukrainian people.

Another meeting in reference to this question will be held this forthcoming Wednesday, November 9, at the Ukrafilm Studios, 747 Broadway, New York City. Let there be not even one youth delegation absent this time.

Ukrainian-American youth of New York and vicinity! Take advantage of this opportunity to prove yourselves worthy of carrying the name Ukrainian-American and add another milestone to your record of aiding the cause for Ukrainian independence.

Olia Zadoretzky.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

• З ДНЯ •

„ФРАНК СЛАВІНЬСКІ".

В польській нюйорській газеті „Нови Свят" з 2. ц. м. є поміщений фейлетон П. П. Йолеса п. з. „Франк Славіньскі". В тому фейлетоні автор наводить лист студента університету, поляка, родженого в Америці, Франка Славіньского. Цей лист, поміщений в американській пресі, дав притоку редакторові Йолесові до написання свого фейлетону.

Згаданий студент, у той час, коли Польща користала з нагоди, що Чехословаччина ранена і старалася собі вирвати від неї кусок тешинського Шлеську, висказав на сторінках філядельфійського „Енквайрера" свою думку, якою гостро натаврував поступовання Польщі. Той лист, як подає Йолес, звучить:

„Я щасливий, що можу сказати, що американізм робить щось для чужинців. Мої родичі цілим серцем похваляють моє становище і дивляться на чин Польщі з щирим жалем.

„Вони звичайні хлопи? Так. Я і мої товариші в університеті порівнюємо поляків — тих європейських мародерів — до шакалів, котрі сваряться над стервом зваленого оленя, що ще дихає.

„Франк Славіньскі,
Лєнсдейл, Па."

ЩО НА ЦЕ ЙОЛЕС?

Зрозуміло, що п. Йолес крайньо вороже поставився до того листа, зляяв Славіньского непристойними словами і сказав, що через те він „упідлився власною ароганцією і нікчемним осудом". А далі пан Йолес навіть звертає увагу польської суспільности, що згаданий Франк Славіньскі студіює право і незадовго стане адвокатом. А ставши адвокатом, він певно звернеться до своїх краянів-поляків із закликом „свій до свого". Йолес сподівається, що польський загал „відповість йому на те так, як він заслугує", себто буде його бойкотувати.

МИ ДИВИМОСЯ НА ТЕ ІНАКШЕ.

Хоч п. Йолес називає поступок згаданого студента „нікчемним", то ми, зо свого боку, скажемо, що це був надзвичайно мужний і чесний виступ. І тим своїм виступом Ф. Славіньскі не лише, що не заподіяв свому народові шкоди, але навпаки, на далеку мету зробив йому добру прислугу. Бо тим своїм учинком Славіньскі дав доказ, що серед поляків не всі є гієни і шакалі, не всі фальшипілери і розбишаки, але є і чесні люди. Правда, рідко трапляються такі „білі круки", але вони всетаки є. А через те зискує на повазі цілий нарід.

Бо поляки мабуть не здають собі з того справи, чому інші народи їх так ненавидять та чому вони мають нині стільки ворогів. Причиною цього є, як це називають американці, „пур спортсменшип", брак гарного спортового духа серед поляків. Вони не лиш не хочуть ніколи признати добрих сторін своїм ворогам, але все відносяться до них з лайкою і зневагами. А також вони ніколи не хочуть признати, коли щось самі зле зроблять, коли поступлять негарно.

ПОЛЬСЬКЕ ВІДНОШЕННЯ ДО УКРАЇНЦІВ.

Ми знаємо дуже добре, який великий брак цього чесного спортового духа серед поляків. Наш нарід має багато величних прикмет. Він виявляв у минувшині багато героїчних учинків. Також наше національне мистецтво у світі знайшло найбільші признання. А чи поляки дали колинебудь нам признання за наші культурні цінности? Ні, вони ніколи нам того признання не дали, бо вони є „пур спортс"; вони закохані самі в собі по вуха.

Ми дуже добре памятаємо, з якими зневагами відносилися поляки до наших революційних героїв, таких, наприклад, як Білас і Данилишин, що йшли на смерть з думкою не про себе, але про свій нарід. Цілий світ признав їх справжніми героями, але польська преса вивзала їх „бандитами", „розбишаками" і т. п., чим знов дала доказ паршивенького спортового духа.

Таких випадків, де поляки не дадуть признання своїм ворогам, хочби вони не знати що довершили, є тисячі. Є також тисячі доказів, як поляки ударяють своїх ворогів „пониже пояса". Хочби взяти як приклад „пацифікації", в яких польське військо тяжко побиває українське населення. Або нищення українських церков, кооператив, шкіл та політичних організацій. Або відібрання їм спортової площі, і т. п. Ці вчинки викликують погорду до їхніх виконавців. А ненависть до поляків відбивається опісля дуже зле і на дальшій долі Польщі.

„ПРИТЯГАЛЬНА СИЛА" ПОЛЬЩІ.

Вже відомий польський політик Станіслав Ґрабскі зо здивуванням висказав був прилюдно свою думку, що польська культура за часів Австрії мала далеко більшу притягальну силу в Галичині, ніж за часів польського панування.

Чому це так? А тому, що за часів австрійського пачування поляки всетаки мали над собою певний гамулець з боку австрійської влади. Вони не могли виявляти супроти українців усіх своїх прикмет. А через те і „притягальна сила" польської культури тоді була сильніша. Тепер поляки у власній державі роблять те, що самі хочуть. Вони виявляють усі свої дикі інстинкти, а через те насторожили крайньо вороже проти себе українців і всі інші національності, що знаходяться в границях Польщі.

ПОЛІТИКА НА ДАЛЕКУ МЕТУ.

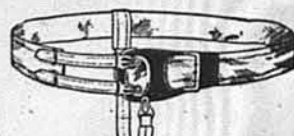
Зрозуміло, що така політика, яка зо своїх громадян робить завзятих ворогів даної держави, на далеку мету дуже погубна. Поляки самі повинні памятати, що вони були під московським пануванням, ну і що з того вийшло? Чи Москва винародовила їх? Ні, вони тепер мають свою державу. Чи поляки думають, що інакше з українцями станеться? Ні. Це є закон природи і недалекий той час, що й українці будуть мати свою державу. А Польщі прийдеться шукати помочи в України проти того моря ворогів, серед яких Польща знайдеться. Чи після тих жорстокостей, які тепер українці зазнають від поляків, українці їм ту поміч дадуть?

Маючи на увазі всі ті факти, ще раз можна підкреслити, що не дурноваті польські шовіністи і крикуни, що громлять усіх і давлять інші національності, на далеку мету є приятелями Польщі, а власне люди покрою Франка Славіньского, які бачать лихі сторони свого народу і стараються їх викорінити. Такі люди можуть викликати повагу до свого народу, а зчерги забезпечити йому життя на довгому шляху його історії.

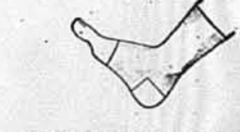

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 334., відбудуться в неділю, 13. листопаду, в У. Н. Домі, в 12. годині вполудне. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Тов. Сокіл, від. 336., запросило нас до участи в їх 25-літнім ювилею, котрий відбудеться 13. листопаду. Проситься членів тов. ім. Івана Франка прийти всі як один на 9. годину в неділю рано, 13. листопаду, до У. Н. Дому й взяти участь у поході. — М. Задерецький, предс.; Стефан Морозович, фін. секр.; Іван Жук, рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 367., відбудуться в неділю, 13. листопаду, в 2. год. попол., в парохіяльній галі, 303 Hudson Ave. Кожний член має явитися на ті збори, бо є важні справи до полагодження. Члени, котрі були на ювилейнім святі на фотографії, мають прийти й взяти фотографію. Члени, що довжні, мусять цього місяця вирівняти свої вкладки. Тих, котрі ще не взяли тов. відзнак, прошу прийти й взяти. — Микитинський, предс.; Антонів, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316., відбудуться в четвер, 10. жовтня, точно в годині 8. вечором. Проситься всіх членів конечно прийти на ці збори, бо є важні справи до порішення. Пригадується ще раз довгуючим членам, що конечно цього місяця мусять явитись на зборах та вирівняти свою залеглість, бо в противнім разі будуть суспендовані в наступнім місяці. — В. Гурянський, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369., відбудуться в пятницю, 11. листопаду, в годині 7. ввечір, в гали парохіяльній. Проситься всіх прийти на означений час, бо є важні справи до вирішення. Напоминається довгуючих членів, щоби платили по части свій довг. — М. Куба, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 146., відбудуться в неділю, 13. листопаду, в год. 1. пополудні, на 13530 Charest St. Просимо всіх членів явитися і вирівняти по можності свій довг. Хто має позичку в У. Н. Союзі, має квіти на заплачення проценту. Як вам відомо, аз тих три місяці визначується спеціяльну нагороду за приєднування нових членів, тож скористайте з нагоди. Неопустіть цих важних зборів. — П. Андрушків, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 75., відбудуться в неділю, 13. листопаду, в 1. годині пополудні, в У. Н. Домі. Проситься членів конечно прийти на ці збори, бо є багато ва них справ до полагод ення. Так само напоминається тих членів, що довгують, щоби старалися по зможности вирівняти свої довги. Проситься тих членів, що мають жінки і діти, котрі не є членами У. Н. Союзу, вписати їх у члени, а тим зараз збільшимо свій відділ. — С. Михайлюк, предс.; І. Слупецький кас.; В. Тарас, секр.

ОБОРН, Н. Й. Звичайні місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 283., відбудуться в неділю, 13. листопаду, в годині 2. пополудні, під ч. 135 Вашингтон ул. Товариський уряд просить членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. Проситься довгуючих вирівнювати свої залеглости. — Василь Лучка. кошовий, Андрій Шварик, касієр; Михайло Курій, фін. секр.; Гр. Мудик, рек. секр.

ТОЛІДО, О. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 167., відбудуться в неділю, 13. листопаду, в год. 2. пополудні, в місці, де звичайно. — Уряд.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 24. жовтня 1938 року помер трагічною смертю

САМОГЕЛЬ КАСПЕР

довголітній член Бр. св. Стефана, від. 221. У. Н. Союзу в Шікаго, Ілл.

Покійний лишив жену і два сини.

Похорон відбувся 28. жовтня при участи членів Бр. св. Стефана, від. 221., родини і знайомих. З похоронного заведення при музиці відпроваджено тлінні останки до української гр.-кат. церкви св. О. Николая, а з церкви на місце вічного спочинку.

Вільна земля Вашингтона Йому пером

Т. Шпікула, секр.

Дня 27. жовтня ц. р. помер у 62. році життя

СТЕФАН МОГИЛА,

член Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211. У. Н. Союзу в Стейплетон, Н. Й.

Покійний походив зо села Черче, повіт Рогатин. До У. Н. Союзу вступив у 1924. році. Оставив дорослого сина Олексу в старім краю.

Всім тим, що віддали покійному останню прислугу, щира подяка.

Земля Йому пером!

Т. Соколовський, секр.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

POLISH DISLIKE OF UKRAINIAN REVIVAL

Effect of New Threat to Ruthenia Attempt to Force Slavs Back Under Hungarian Rule

From our Diplomatic Correspondent
London, Friday.

The Polish-Hungarian plan for a "common frontier" is thouroughly disliked in Bucharest and Belgrade (Budapest was informed to this effect a few days ago). So far at least Colonel Bock's efforts to secure Rumania's consent to the plan have failed, in spite of the support he has had from Hungary. Rumania fears Hungarian "revisionism" and believes that the transfer of territory under the Polish-Hungarian plan may create a precedent for the cession of Rumanian territory. This prospective barrier to pan-German expansion appears to leave Berlin quite unimpressed.

The view taken here is that any further dismemberment of Czecho-Slovakia is undesirable. Although Czecho-Slovakia is being forced into close association with Germany she can still hope to retain a limited independence. The Czechs are facing the new situation in the most resolute and realistic manner and are already at work on the reconstruction of their industries, their roads and railways, and their administration. They hope that they will be able to avoid a Customs union with Germany. The reports that a union is proposed are of German origin, but so far no such proposal has been made. The purpose of these reports is, apparently, to prejudice the trade negotiations between Prague and London.

Ukrainian Revival

The future status of Slovakia and Carpathian Ruthenia is still very uncertain. The two provinces will certainly not be under Czech control, but the Czechs hope to remain in close association with them, especially with Slovakia. The view taken here is that no settlement going farther than the Munich Agreement is acceptable, and that however tenuous the international guarantee of Czecho-Slovak neutrality may be the Powers that gave it cannot in commonest decency acquiesce in the further dismemberment of Czecho-Slovakia.

The Poles show growing concern over the Ukrainian question. The Carpathian Ruthenes are themselves Ukrainians and akin to the Ukrainians in Poland, Rumania, and Russia. Their national consciousness is not strongly developed, but it has been stirring for some time and has been stimulated into activity by the German-Czech conflict. Their nationalist representative body, the Central National Rada, has declared the independence of Carpathian Ruthenia. The declaration was read out in Uzhorod and all the other Carpathian Ruthenian cities and published in the "Nova Svoboda" on October 13.

Polish Censorship

This sudden manifastation of the spirit of independence amongst Ukrainians has made a impression amongst the Ukrainians of Poland, who have for years been egaged in stubborn struggle for ther own independence. The Poles have tried to suppress all news of these momentous events. The Ukrainian newspaper published in Poland displays blank spaces showing where the news has been deleted by the Polish çensor. An issue dated October 14 of the "Nash Prapor," which is published at Lwow, is in the possession of your correspondent. Almost the entire front page is a blank.

The Poles are unable to coerce their own Ukrainian minority into submission and do not want it to be augmented by union with the Ukrainians of Carpathian Ruthenia. They prefer to have the latter put under Hungarian rule. Perhaps they think that the spirit of national independence will conveniently perish if Carpathian Ruthenia is incorporated in tne land of White terrorism and feudal gentry.

The whole Ukrainian problem is now in the foreground of Eastern European politics and is being watched with intensest interest by the hundreds of thousands of Ukrainians all over the world, especially in the United States and Canada. The American Ukrainians have instructed a representative of theirs, Dr. Luke Myshuha, to observe the situation. He has just been to Uzhorod and is now in London.

Ukrainians of Russia

There can be no doubt that the Ukrainian problem has been released from its stagnant condition and is an element of great importance in the reshaping of Europe that has now begun. What has happened in Carpathian Ruthenia can hardly fail to have consequences that will create a new situation for the Ukrainians in Poland, in Rumania, and perhaps even in Russia.

The Poles are suggesting to the Czechs that "solidarity among the Slav nations" demands that Carpathian Ruthens and Slovaks shall come under Hungarian rule. But it is rather difficult to see how "Slav solidarity' (which hitherto had always been emphatically rejected in Warsaw) will have been promoted when the Slav Carpathian Ruthenes and Slovaks have exchanged the mild and enlightened rule of the Czechs for the terroristic rule of the non-Slav Hungarians. It is true that both Carpathian Ruthenes and Slovaks will probably come under German control, but there is a chance that German control will be indirect and that their association with the Czechs will not be wholly severed.

Both the Carpatian Ruthenes the Slovaks would infinitely prefer Czech to Hungarian or Polish rule. Even the Hungarian minority in Czecho-Slovakia would not, had there been a fair plebiscite, have produced a majority for reunion with Hungary. This fact was made known to the Hungarian Government by the leader of this minority when he visited Budapest in the summer. Even Slovak Home Rulers, who were led by the late Father Hlinka, are opposed to union with Hungary. Indeed, Hungarian rule would be considered an unmitigated disaster by the overwhelming majority of the Carpathian Ruthenes and Slovaks.

The Hungarians now suggest that there might be a plebiscite in these regions. But such a plebiscite would certanly be terroristic and the returns would be falsified so that they would in no way represent the real wishes of the voters. Ultimately it will be the Germans who will decide the future statutes of these regions. And so far the Germans have not shown their hand.

(The Manchester Guardian, October 22, 1938).

REICH AND ITALY TO GUARANTEE CZECH BORDERS

Ruthenians Appeal To U.S. Groups In Protesting Award To Hungary

(By the Associated Press)

VIENNA, Nov. 3.—Foreign Ministers Joachim von Ribentrop of Germany and Count Galeazzo Ciano of Italy, it was learned on good authority today, have assured the Czechoslovak Foreiegn Minister that Germany and Italy were ready to guarantee Czechoslovakia's new frontiers.

Frantisek Chvalkovsky, the Czechoslovak Minister, left for Prague today after the one-day conference in which Hungary was given an estimated 4,875 square miles of Czechoslovak territory.

Msgr. Augustine Voloshin, Premier of autonomous Ruthenia, remained here with his delegation to draw up reconstruction plans for what remains of Ruthenia.

Common Border Line Sought

In the absence of formal Italo-German steps to "freeze" Czechoslovakia's trimmed borders, Hungarians and Poles said they still hoped more Ruthenian territory would eventually fall to Hungary, thus giving Poland and Hungary the common border line they desire.

Ruthenia, the eastern tip of Czechoslovakia, was forced by the Italo-German mediation award to cede its capital, Uzhorod, to Hungary, and its principal railway lines.

Between 100,000 and 150,000 Ruthenians again will become Hungarians under the award, leaving about 500,000 in the Czech-Slovak Ruthenian states.

Decision Protested

The Ruthenian delegation last night protested the decision.

Five fraternal Ukrainian (Ruthenian) organizations cabled united Ukrainian organizations in the United States, with headquarters in New York, asking for funds to assist the homeland. The message was sent through Dr. Luke Myshuha, of Jersey City, who came here with a Ruthenian delegation to add Americans' voice to the defense of the new state.

There are 1,500,000 Ukrainians in the United States, 350,000 in Canada, 300,000 in Brazil and 100,000 in Argentina.

(The Sun, Baltimore, Md., Nevember 4, 1938)

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(53)

Тарзан хвилево залишив оселю замбеґів і удався в нетри, щоб відшукати Марію і Джефа. Бо нетри вночі — це пекло вічних небезпек. На кожному кроці чигає смерть. Неодні дикі племена в Африці карають своїх людей, засуджених на смерть, у той спосіб, що серед ночи проганяють їх у нетри. Отож у такій небезпеці знаходилися тепер Марія і Джеф.

Серед ночи Тарзан вигукував: „Маріє, Маріє". Це був одинокий спосіб, щоб звернути увагу Марії. Та Марія і Джеф того не чули. Вони запустилися вже досить далеко в нетри. Але Марія вибивалася цілком із сил. Кожної хвилі вона натрапляла на якісь перешкоди, а міцні бадилля щораз заплутували її ноги. Це томило її страшенно.

Всежтаки вона в геройчний спосіб ступала вперед. Джеф старався її піддержувати. Ця робота йому дуже подобалася, бо в той спосіб він міг пригортати Марію до себе. Та більше всього мучила Марію думка, що її батько і суджений знайшлися в руках тих страшних дикунів. Думка, що злочинці кожної години можуть виконати страшний злочин, доводила її до одчаю.

Бачучи, що Марія не всилі йти далі, а навіть не має охоти віддалятись далеко від того місця, де знаходиться її батько і суджений, Джеф порадив їй лягти на землю і відпочити. Він рішився її стерегти. Та як тільки Марія замкнула очі, Джеф почув здалека чийсь голос: „Маріє, Маріє!" Джеф угадав, чий це голос, і відразу насторожився до чину.